Nota Aanvulling Beleid Begraven en Begraafplaatsen 2015

Inleiding

Op 21 juni 2011 is het huidige beleid voor begraven en begraafplaatsen vastgesteld. De raad heeft het college gevraagd inzicht te bieden in de resultaten van het gevoerde beleid. In opdracht van het college is een evaluatierapport geschreven (zie bijlage) dat naast een terugblik ook aanbevelingen bevat voor toekomstig beleid. U kunt dit schrijven daarom zien als een aanvulling op de nota Begraven en Begraafplaatsen 2011.

De volgende vragen zijn met de evaluatie beantwoord:

- Zijn de doelstellingen van het in 2011 vastgestelde gemeentelijke begraafbeleid gehaald?
- Zijn er knelpunten aan te wijzen, zo ja, moeten maatregelen worden getroffen om het beleid alsnog te effectueren?
- Welke conclusies en aanbevelingen zijn er ten aanzien van toekomstig beleid?

Onder het kopje *'Conclusies evaluatie'* is een samenvatting gegeven van de evaluatie uitgevoerd door Kybys. In de bijlage *"Evaluatierapport begraafbeleid"* treft u de volledige tekst aan.
'*Visie toekomstig beleid'* en '*Mogelijke maatregelen en oplossingen'*, bevat de ambtelijke vertaling van de evaluatie richting aangepast beleid: '*Beleid'.* In *'Financiële consequenties'* zijn de gevolgen voor de begroting beschreven.

Conclusies evaluatie

De maatregelen ten aanzien van het voorzien in voldoende beschikbare begraafcapaciteit hebben voor de drie begraafplaatsen Winsum, Feerwerd en Baflo onvoldoende effect gehad. Er zijn geen graven geruimd om opnieuw in gebruik te nemen, de resterende beschikbare capaciteit is te beperkt om in de toekomst in de begraafbehoefte te voorzien.

De effecten van de tweede beleidsmaatregel, het alleen nog uitgeven van graven met uitsluitend grafrecht kunnen pas op middellange termijn gemeten worden en zijn nog niet aan de orde.

Ten aanzien van de kostendekkendheid van de begraafplaatsexploitatie wordt gesteld dat deze, ondanks relatief hoge tarieven, slechts marginaal verbeterd is, van 37,3% in 2010 naar 37,6% in 2014. De daling van het aantal lijkbezorgingen en aantal uitgegeven grafrechten is hierbij een belangrijke factor. Om het berekende dekkingspercentage in perspectief te kunnen plaatsen is in tabel 1 zichtbaar gemaakt wat het verschil is tussen prognose en werkelijke aantallen. Dit had kunnen leiden tot een flink hoger dekkingspercentage.

Het blijft een punt van zorg wanneer het verhogen van de begraaftarieven leidt tot een verdere afname van het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en een vicieuze beweging ontstaat. De tabel laat zien dat dat met name het aantal uitgegeven graven fors is gedaald en dat daarnaast het geraamde aantal verlengingen niet is bereikt.

TABEL 1 VERGELIJKING PROGNOSE VERSUS WERKELIJKE AANTALLEN UITGIFTE GRAFRECHTEN

prognose 2011 vs werkelijke aantallen uitgegeven grafrecht					
	Prognose 2011	2011	2012	2013	2014
Graven	59	44	39	28	28
Urngraven	6	2	0	2	1
urn nissen	2	6	2	0	2
Verlenging graven	44	0	1	0	0

De gemeente is deels geslaagd in de beleidsopzet op het punt van de versoberde dienstverlening. Alleen de noodzakelijke dienstverlening wordt nog aangeboden zonder dat dit de beleving van de begraafplaatsen sterk heeft beïnvloed.

Nabestaanden en rechthebbenden hebben moeite met de wijze waarop gemeente Winsum omgaat met de looptijd van gereserveerde graven (afschaffen optierecht) en de, in hun ogen, korte termijnen van grafrecht.

De beoogde bezuinigingen en de gewijzigde toerekening van kosten hebben geen werkelijk effect gehad op de omvang van de beheerkosten van de begraafplaatsen. De besparingen hebben immers niet geleid tot een sterke stijging van de kostendekkendheid.

Knelpunten

Het beschikbaar laten komen van begraafcapaciteit vraagt om een effectieve en efficiënte aanschrijving van, mogelijke, rechthebbenden. Er is de afgelopen jaren veel energie gestoken in het complementeren van gegevens. De administratieve gegevens per graf zijn nu in de basis op orde. Essentiële gegevens die voor een aanzienlijk deel ontbreken betreffen de gegevens van mogelijke rechthebbenden. Dit betreft graven waar nog grafrechten op rusten (kolom 'Graven met grafrecht' in tabel 2) maar waar geen rechthebbende van bekend is. Daarnaast is het wenselijk belanghebbenden van graven zonder grafrecht (zie tabel 2) te kunnen benaderen met de vraag of ze eventueel grafrecht willen verlengen. Ook van deze categorie graven ontbreken deze gegevens.

Het grootste knelpunt van het beheersysteem zelf is dat er onvoldoende mogelijkheden zijn voor gegevenskoppeling. Met andere woorden: het ontbreekt aan een administratiesysteem dat zowel effectief als efficiënt is. Met het huidige systeem zijn daarvoor onvoldoende mogelijkheden. Dit beleidsonderdeel is niet volledig uitgevoerd maar wel essentieel.

TABEL 2 OVERZICHT CAPACITEIT EN GRAFRECHT (BRON: GEMEENTE WINSUM)[1]

Begraafplaats	Beschikbaar Voor uitgifte	Graven zonder grafrecht	Graven met grafrecht[2]	Totaal graven[3]
Winsum	146	390	1994	2530
Baflo	123	895	1824	2842
Sauwerd	253	0	585	838
Sauwerd oud	0	0	897	897
Adorp	145	0	685	830
Garnwerd	72	41	437	550
Feerwerd	11	48	517	576
Ezinge	87	115	999	1201
Totalen	837	1.489	7.938	10.264

1 TABEL MAAKT GEEN DEEL UIT VAN EVALUATIE MAAR IS TER VERDUIDELIJKING TOEGEVOEGD.
2 BETREFT ZOWEL GRAFRECHTEN MET ALS ZONDER BEKENDE RECHTHEBBENDE.
3 BETREFT ALLE GRAVEN: INCLUSIEF KINDER- EN URNGRAVEN.

Zonder uitbreiding van de begraafcapaciteit ontstaat er als eerste een capaciteitstekort op de begraafplaatsen in Feerwerd en Winsum (tabel 3). De evaluatie geeft aan dat dit daarna in Baflo ook aan de orde kan komen. Gezien het jaarlijks geringe aantal bijzettingen is de verwachting dat de urgentie in Feerwerd daar minder hoog is dan dat cijfermatig het geval lijkt te zijn.

TABEL 3 PROGNOSE MOMENT EINDE BESTAANDE CAPACITEIT(BRON (BRON: EVALUATIERAPPORT KYBYS)

	Uitgifte nieuwe graven tot en met periode	Uitgifte nieuwe urnengraven tot en met periode	Uitgifte nieuwe urnennissen tot en met periode
Feerwerd	2010-2015	n.v.t.	n.v.t.
Winsum	2015-2020	2020-2025	2015
Baflo	2025-2030	n.v.t.	>2035

De wijze waarop de gemeente over dit onderwerp communiceert verloopt niet optimaal. Een recente aanschrijving van rechthebbenden toonde aan dat de gemeente nog zoekende is naar de juiste vorm.

<u>Reacties inwoners en uitvaartverzorgers</u>

Tijdens twee bijeenkomsten, met respectievelijk uitvaartverzorgers en inwoners, op 29 juni 2015 blijkt dat men overwegend positief is over de dienstverlening en het beheerniveau van de begraafplaatsen.

Het oordeel van de aanwezigen is overwegend negatief als het gaat over de gehanteerde tarieven voor (verlenging van) grafrecht en de lengte van de bijbehorende termijnen. Veel aanwezigen hadden geen begrip voor het nastreven van hoge mate van kostendekkendheid van de begraafplaatsexploitatie.

De wijze waarop de gemeente communiceert met de burger zou ontoereikend zijn, zowel op inhoud als in vorm.

Visie toekomstig beleid

Doelstellingen en randvoorwaarden

Op hoofdlijnen kunnen de doelstellingen en randvoorwaarden ongewijzigd blijven. Voor een aantal onderwerpen bestaan, gelet op de conclusies uit de evaluatie, argumenten deze bij te stellen.

1. Voorzien in voldoende capaciteit;
2. Alleen nog graven met uitsluitend grafrecht voor bepaalde tijd uitgeven.
3. Streven naar kostendekkende begraafplaats exploitatie.
4. Alleen verplichte dienstverlening aanbieden;
5. Huidig beheerniveau begraafplaatsen handhaven.

Capaciteit

Zonder maatregelen te nemen ontstaat er op zeker moment een tekort. De cijfers in de evaluatie laten dit duidelijk zien. Het vigerende beleid gaat uit van het ruimen van graven en het zoeken naar mogelijkheden voor inbreiding. Uitbreiding hoeft niet helemaal uitgesloten te zijn maar gezien de daarmee gemoeide kosten lijkt het niet het meest voor de hand te liggen.

Ontwikkelingen binnen onze gemeente die een positieve invloed kunnen hebben op de capaciteit is het actief uitgeven van graven op de bijzondere begraafplaats in Obergum door de Protestantse Gemeente Winsum. Er is ook sprake van een natuurbegraafplaats bij Wierum. Dit zou de druk op de gemeentelijke begraafplaatsen tijdelijk wat kunnen verlichten.

Alleen graven met uitsluitend grafrecht

Dit beleidspunt is eveneens bestaand beleid. Het genereert, door of verlenging of nieuwe uitgifte van grafrecht, blijvende inkomsten.

Kostendekkendheid

Zoals de evaluatie duidelijk maakt is het zonder een transparante toewijzing van kosten en baten aan de verschillende componenten niet eenvoudig een volledig gefundeerde legestabel samen te stellen. Met name bij grafrechten is dit het geval. Voor dienstverlenende componenten als begraven en vergunningen is dit wel mogelijk.

Van een aanzienlijk deel van de graven is geen rechthebbende bekend. Deze graven kunnen nu niet verlengd worden, genereren geen inkomsten maar vragen wel onderhoud. Bij het huidige beleid betaalt een kleiner wordende groep mensen ook de kosten van graven zonder (bekende) rechthebbenden. Het uitgangspunt dat onderhoudskosten van begraafplaatsen volledig toegerekend zouden moeten worden aan de huidige rechthebbenden is daarom discutabel. Bij een afnemend aantal uitgiftes zou dit immers betekenen dat de tarieven verder moeten stijgen. Dit effect zal nog versterkt worden doordat steeds hogere tarieven leiden tot nog minder begraven.

Hetzelfde geldt voor het effect van kosten die we maken voor begraafplaatsen waar niet of slechts sporadisch wordt begraven. Het kan naar onze mening niet zo zijn dat nieuwe rechthebbenden de rekening gepresenteerd krijgen van 150 jaar begraafhistorie.

Het is daarom legitiem om die kosten van het onderhoud aan die begraafplaatsen en graven waar geen inkomsten meer uit te generen zijn niet meer te laten drukken op de begraafplaatsexploitatie, maar op het algemene onderhoud van de openbare ruimte. Hiermee wordt een eerlijkere relatie tussen kosten en baten genereerd.

Als de onderhoudskosten niet volledig toegerekend kunnen worden aan leges, dan ontstaat er ten opzichte van de begroting een negatief verschil. Aan de batenkant zien we afgelopen jaren een discrepantie van gemiddeld € 60.000. Begroot is € 180.000 (2016) terwijl de baten schommelen rond de € 120.000.

Het verschil zou kleiner kunnen zijn als financieel de drempel om te verlengen lager is. Als dit bijvoorbeeld verlaagd zou worden tot bijvoorbeeld € 500 (huidig tarief is € 1.126) kunnen we verwachten dat de belangstelling, en daarmee de inkomsten, zullen toenemen. Uitgaand van een prognose van vijftien tot twintig verlengingen levert dit € 10.000 extra op per jaar.

Het aanvankelijke tekort van € 60.000 wordt daarmee verkleind maar er zal een structureel tekort blijven van in ieder geval € 50.000. In de bezuinigingsmonitor was een bezuiniging opgenomen van € 50.000. Het is duidelijk dat die niet is behaald en we zien ook geen reële mogelijkheden dit te realiseren.

In de praktijk overstijgen de totale onderhoudskosten van begraafplaatsen het belang van het individu. Het is naar onze mening daarom legitiem de kostendekkendheid van de totale begraafplaatsen als uitgangspunt los te laten. Uitgangspunt zou moeten zijn alleen de kosten toe te rekenen van graven waar nog rechten op rusten. Met andere woorden: “De historische lasten niet afwentelen op de huidige rechthebbenden”. Op die manier is een kostendekkende exploitatie mogelijk.

<u>leges</u>

Het is waarschijnlijk dat de huidige tarieven, naast maatschappelijke trends, mede oorzaak zijn van het feit dat het aantal uitgegeven graven een dalende lijn laat zien. De reacties van bewoners op tarieven wijzen daar ook op.

Ondanks principes of geloofsovertuiging blijken de kosten soms een onoverbrugbare belemmering te vormen waardoor men, of uitwijkt naar elders, of noodgedwongen, kiest voor crematie. Bij verlenging van soms meerdere graven tegelijk betekent dit voor een rechthebbende een grote uitgave. De kosten voor verlenging worden, in tegenstelling tot de eerste uitgifte, niet vergoed door een verzekering.

Grafrecht gaat nu in op het moment van vestiging. Dat betekent dat voor een aangrenzend, door de partner, gereserveerd graf de looptijd meteen van start gaat. Het is daardoor mogelijk dat iemand bij leven al één of meerdere malen het grafrecht moet verlengen. Dat dit als bezwaarlijk wordt gezien blijkt eveneens uit opmerkingen gemaakt tijdens de bewonersavond over de evaluatie. Om dit effect te voorkomen kan gekozen worden, vergelijkbaar met het eerdere optierecht, alleen een tarief voor reservering in rekening te brengen.

De termijnen van grafrecht bepalen in combinatie met de daaraan verbonden leges de waarde voor onze inwoners. "Wat krijg ik voor mijn geld?" Om tegemoet te komen aan de kritiek dat de gemeente Winsum buitensporig hoge tarieven hanteert zijn er meerdere opties mogelijk. Zijn de leges voor grafrecht acceptabeler als de looptijd langer is? Of is de huidige looptijd prima maar moeten de leges verlaagd worden?

De afweging wat klantvriendelijker is bevat zowel een zakelijke als een ontzorgende factor. Wanneer gekozen wordt voor twintig jaar in combinatie met een sterk verlaagd tarief kan dat op voorhand financieel aantrekkelijk lijken. In combinatie met een termijn van dertig jaar zal het totale legesbedrag ten opzichte van de huidige tarieven niet veel veranderen. Het voordeel voor nabestaanden is dat je ze dan voor langere tijd ontzorgt. Bijkomende voordelen zijn dat de kosten van grafrecht vaak vergoed worden door een overlijdensrisicoverzekering en dat de looptijd veelal overeen komt met wat in omliggende gemeenten gebruikelijk is.

De drempel om na het eindigen van het grafrecht deze te verlengen is momenteel vaak een financiële drempel. Door dit tarief te verlagen is het voor nabestaanden eerder haalbaar grafrecht te verlengen. Het is mogelijk dat dit een gunstig effect heeft op het aantal verlengingen. Ondanks een lager tarief leidt dit naar verwachting toch tot een hogere opbrengst.

Tarieven die minder afwijken van door aangrenzende gemeenten gehanteerde tarieven zullen acceptabeler zijn. Dit geldt voor zowel nieuwe uitgifte als verlenging van grafrechten. Bij onze inwoners zal daardoor het beeld gaan ontstaan dat we "in de pas lopen" en geen sterk afwijkende tarieven hanteren. Het acceptatieniveau zal hierdoor toenemen.

Het uitgeven van graven op de bijzondere begraafplaats in Obergum door de Protestantse Gemeente Winsum en de vestiging van een natuurbegraafplaats bij Wierum is weliswaar gunstig voor de totale begraafcapaciteit binnen de gemeente, maar zal ook een concurrerend effect hebben. Dit kan reden zijn om, afwijkend van kostendekkende tarieven, zelfs concurrerende tarieven te hanteren.

<u>Dienstverlening</u>

De evaluatie geeft geen aanleiding de geboden dienstverlening te veranderen. Uit de ingevulde vragenlijsten (n.a.v. de informatieavond) is op te maken dat extra voorzieningen zoals een gedenkmonument op een strooiveld positief wordt ontvangen maar niet per se nodig.

Het onderhouden van graven is geen taak van de gemeente. In de huidige beheerverordening[4] is opgenomen dat de rechthebbende verplicht is te voorzien in het onderhoud en zonodig herstel van de grafbedekking. Dit betreft zowel het gedenkteken als beplanting.

Wanneer er sprake is van een staand grafmonument maakt de grafbedekking vaak deel uit van gazon en wordt, zowel om praktische als esthetische overwegingen door de gemeente gemaaid.

Het is wel een taak van de gemeente rechthebbenden zonodig te wijzen op hun plicht een graf te onderhouden. Als dit geen effect heeft kan gebruik worden gemaakt van de

4 BEHEERVERORDENING GEMEENTELIJKE BEGRAAFPLAATSEN GEMEENTE WINSUM 2011, ARTIKEL 20 LID 2

mogelijkheid[5] de grafbedekking, inclusief grafmonument te verwijderen. Momenteel wordt hier vrijwel geen gebruik van gemaakt.

Beheerniveau begraafplaatsen

Op basis van de evaluatie is de conclusie getrokken dat het beheerniveau overeenkomt met de vastgestelde groenkwaliteit voor begraafplaatsen: Basis accent. Dit is hetzelfde niveau als in woonwijken maar daar bovenop een kleine plus. Aan bewoners is dit ook gevraagd. Het oordeel is weliswaar niet eenduidig maar gemiddeld is het positief.

Het streven om kosten te reduceren kan invloed hebben op de waardering van de begraafplaatsen. Dit geldt met name als gekozen wordt voor een lagere beheerkwaliteit. Wanneer de inrichting wijzigt in efficiënter te onderhouden groen is een besparing mogelijk zonder het beheerniveau te moeten verlagen. Hiervoor is wel eerst een investering nodig.

[5] Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Winsum 2011, artikel 20 lid 3 t/m 5

Mogelijke maatregelen en oplossingen

Capaciteit

Het volledig op orde hebben van administratieve- en kaartgegevens, en daar efficiënt mee kunnen werken, is essentieel voor meerdere processen. Dit geldt voor het genereren van inkomsten maar ook om te bepalen waar we door het ruimen van graven de capaciteit kunnen vergroten.

De voor de hand liggende oplossing bestaat allereerst uit het upgraden van het bestaande beheersysteem. De eerste stappen daartoe zijn gezet maar het voornemen dit in BMW-verband op te pakken heeft zeer vertragend gewerkt. De stand van zaken is dat dit op korte termijn opgepakt kan worden. Een koppeling van administratieve gegevens met een digitale kaart is een instrument waarmee graven fysiek kunnen worden aangeduid, zowel bij de uitgifte als de identificatie van graven op de begraafplaats. Dit zal het systeem verder optimaliseren als ook onze dienstverlening naar de burgers.

Vervolgens moet duidelijk worden of er een rechthebbende gekoppeld kan worden aan de graven met grafrecht. Hierin hebben we een inhaalslag te maken. Dit proces is verder arbeidsintensief en vraagt om zorgvuldigheid. Voor de inhaalslag is niet voldoende eigen capaciteit beschikbaar. Een oplossing is gebruik te maken van externe expertise.

Voor het blijvend voldoen aan de benodigde capaciteit is het ruimen van graven nodig. Het ruimen van graven is een bijzonder gevoelig proces dat vraagt om een grote mate van zorgvuldigheid. Naast een goed functionerend beheersysteem is daarom een plan van aanpak nodig dat dit in goede banen leidt. Met name de factor communicatie speelt hierbij een belangrijke rol. Onze ervaring is dat er rond het thema ruimen veel misverstanden bestaan.

Een ruimingsprotocol betreft niet de daadwerkelijke ruiming maar het beschrijven van het proces dat vooraf gaat aan de uitvoering van het ruimen van graven. Het beschrijft de stappen, o.a. juridisch en communicatief, die noodzakelijk en wenselijk zijn. Het opstellen en begeleiden van een zogenaamd ruimingsprotocol vraagt expertise die onze organisatie onvoldoende in huis heeft. Een oplossing is gebruik te maken van externe expertise.

Een tweede spoor om te voorzien in extra capaciteit kan zijn nu anders benutte ruimte in gebruik te nemen als grafoppervlak. Dit kan, gecombineerd met omvorming van groen, op twee terreinen een positief effect hebben. Naast het vergroten van capaciteit verlaagt het mogelijk onderhoudskosten.

Kostendekking

Het streven was een kostendekking van de begraafplaatsexploitatie van 90-100%. Dat is niet gelukt. Dit streven is alleen mogelijk als de kosten van het onderhoud van de zogenaamde ‘historie’ niet langer drukken op de begraafplaatsexploitatie. Dan is er een reële koppeling te leggen tussen baten en opbrengsten.
Overige tarieven van dienstverlening kunnen kostendekkend zijn. Kostenberekening, zoals we dat ook toepassen bij andere leges, kan een tarief opleveren welke voor die componenten kostendekkend is.

Aan de batenkant blijven we geconfronteerd met een structureel tekort. Maatregelen moeten zijn gericht op het terugdringen van kosten en het vergroten van inkomsten.

De inkomsten kunnen we vergroten door consequent, mogelijke, rechthebbenden aan te schrijven en daarnaast tarieven van grafrecht te verlagen. Door lagere tarieven is begraven, maar ook het verlengen van grafrecht, voor veel mensen eerder mogelijk. In marketingtermen kun je spreken van concurrerende tarieven.

Ondanks de genoemde maatregelen zal de doelstelling uit de bezuinigingsmonitor, om de inkomsten structureel met € 50.000 te verhogen, niet haalbaar zijn. We stellen dan ook voor deze doelstelling los te laten.

Aan de orde is momenteel de discussie op welke wijze we in de toekomst onze openbare ruimte beheren. Er valt, mogelijk, voordeel te behalen door uitbesteding. Dit is bovendien actueel door de ontwikkelingen in het sociale domein (participatiewet) en de toekomst van de sociale werkvoorziening. Daarnaast zijn we in het kader van burgerparticipatie met wijken en dorpen in gesprek over wijk- en dorpsbudgetten. Hierbij komt het beheer van de openbare ruimte ook dikwijls in beeld. Dit vraagt om een nieuwe kijk op ons beheer van de openbare ruimte. Een eerste stap hierin is om die openbare ruimte (incl. begraafplaatsen) opnieuw in kaart te brengen. Dat wordt volgend jaar opgepakt.

Omvorming en herinrichting kan voordeel opleveren. Door te kiezen voor een goedkoper te beheren inrichting besparen we op onderhoudskosten. Wanneer dit gefaseerd uitgevoerd wordt vraagt dit geen extra middelen. Overigens is dit een proces dat al enige jaren gaande is.
Het verlagen van het beheerniveau heeft ook een positief effect op onderhoudskosten. Dit zou betekenen dat het kwaliteitsniveau hetzelfde zal zijn zoals we dat kennen in onze woonwijken.

Leges
Voor leges die gerelateerd zijn aan handelingen, zoals grafdelven en vergunningverlening, kunnen we op basis van kostprijsberekening reële tarieven berekenen.

Voor tarieven van grafrechten is dit lastiger. Maar als we ervoor kiezen de kosten van het onderhoud van oude begraafplaatsen en graven niet meer toe rekenen aan de begraafplaatsexploitatie, is het mogelijk de overblijvende kosten nagenoeg te dekken door de inkomsten (zonder bezuinigingstaakstelling van 50.000 euro). De totale onderhoudskosten zijn nu afgerond 250.000 euro. Als we hiervan 75% (het aantal graven waarvoor geen inkomsten te genereren zijn) overhevelen naar het openbaar groen, dan komen de totale kosten van de begraafplaatsexploitatie uit op afgerond 150.000 euro. De inkomsten kunnen in onze prognose ook doorgroeien naar dit bedrag. Dat betekent een kostendekkende exploitatie (tabel 7).

Hiernaast is het interessant te kijken hoe onze tarieven zich verhoudt met onze buurgemeenten (tabel 4 en 5) en daaruit een gemiddelde (tabel 6) te distilleren Dit is zowel op basis van grafrecht voor 20 jaar als voor 30 jaar zichtbaar gemaakt. De tarieven van gemeente Winsum maken deel uit van deze gemiddelden.

TABEL 4 VERGELIJKING TARIEVEN GRAFRECHT BUURGEMEENTEN 2015 (BRON: RAP. KYBYS)

Leges particulier graf volwassene d.d. september 2015						
Omschrijving	Winsum	Bedum	Zuidhorn	Eemsmond	Groningen	De Marne
Grafrecht 20 jaar	2.250,00	1.761,00	1.465,40	521,16	1.068,66	n.v.t.
Begraven	755,00	273,35	680,40	718,95	696,00	1.135,00
Vergunning grafbedekking	229,00	64,80	209,35	110,20	343,00[6]	245,00
Totaalkosten bij uitgifte	**3.239,00**	**2.099,15**	**2.355,15**	**1.350,31**	**2.107,66**	**n.v.t.** [7]
Onderhoud per jaar[8]	--	27,30	287,85	69,00	31,80	37,50
Verlenging 10 jaar	1.126,00	880,50	732,70	259,55	783,00	n.v.t.[9]

TABEL 5 VERGELIJKING HUIDIG TARIEF WINSUM MET GEMIDDELD TARIEF GRAFRECHT

	Huidige tarieven gemeente Winsum	Gemiddelde tarieven[10]	
Omschrijving	Looptijd 20 jaar	Looptijd 20 jaar	Looptijd 30 jaar
Grafrecht	2.250,00	1.413,00	2.120,00
Begraven	755,00	710,00	710,00
Vergunning grafbedekking	229,00	172,00	172,00
Totaalkosten bij uitgifte	**3.239,00**	**2.230,00**	**3.002,00**
Onderhoud per jaar	--	91,00	91,00
Verlenging 10 jaar	1.126,00	756,00	756,00

Wanneer we de zo ontstane gemiddelden vergelijken met de tarieven van gemeente Winsum in 2011, dan blijkt dat het gemiddelde grafrecht van 2015 slechts een fractie hoger is.

6 BETREFT AANBRENGEN GRAFSTEEN EN BEPLANTING.
7 HET TARIEF GRAFRECHT GEMEENTE DE MARNE GELDT VOOR ONBEPAALDE TIJD EN DAARDOOR NIET VERGELIJKBAAR.
8 NIET BEKEND IS WELK ONDERHOUD WORDT GEBODEN.
9 GEMEENTE DE MARNE GEEFT ALLEEN GRAFRECHT VOOR ONBEPAALDE TIJD UIT.
10 TARIEVEN GRAFRECHT DE MARNE EN VERGUNNING GRAFBEDEKKING GRONINGEN ZIJN NIET MEEGEREKEND, DIE VAN WINSUM WEL.

Prognose Baten

Op basis van zowel de berekende gemiddelde tarieven kan een prognose (tabel 6) worden gedaan van wat de baten en de daaruit voortvloeiende kostendekking kan zijn. Hetzelfde is gedaan op basis van de reële Winsumse situatie (tabel 7).

TABEL 6 PROGNOSE NAAR GEMIDDELDEN

		2016		2020		2025	
Omschrijving	**tarief**[11]	**aantal**	**totaal leges**	**aantal**	**totaal leges**	**aantal**	**totaal leges**
grafrecht part. Graf 30 jaar	2.120,00	35	74.200,00	38	80.560,00	43	91.160,00
Begraven	710,00	35	24.850,00	38	26.980,00	43	30.530,00
vergunning grafbedekking	172,00	35	6.020,00	38	6.536,00	43	7.396,00
grafrecht part. Urnengraf 30 jaar	1.579,77	1	1.579,77	2	3.159,54	2	3.159,54
bijzetten urn urnengraf	251,00	1	251,00	2	502,00	2	502,00
vergunning grafbedekking	172,00	1	172,00	2	344,00	2	344,00
grafrecht part. Urnennis 30 jaar	1.498,94	3	4.496,82	3	4.496,82	3	4.496,82
bijzetten urn urnengraf	251,00	3	753,00	3	753,00	3	753,00
Totalen			**112.322,59**		**123.331,36**		**138.341,36**

TABEL 7 PROGNOSE NAAR REËLE SITUATIE WINSUM

		2016		2020		2025	
Omschrijving	tarief[1]	**aantal**	**totaal leges**	**aantal**	**totaal leges**	**aantal**	**totaal leges**
grafrecht part. Graf 30 jaar	2.240,00	35	78.400,00	38	85.120,00	43	96.320,00
Begraven	630	35	22.050,00	38	23.940,00	43	27.090,00
vergunning grafbedekking	172	35	6.020,00	38	6.536,00	43	7.396,00
grafrecht part. Urnengraf 30 jaar	1.580,00	1	1.580,00	2	3.160,00	2	3.160,00
bijzetten urn urnengraf	250	1	250,00	2	500,00	2	500,00
vergunning grafbedekking	172	1	172,00	2	344,00	2	344,00
grafrecht part. Urnennis 30 jaar	1.500,00	3	4.500,00	3	4.500,00	3	4.500,00
bijzetten urn urnennis	251	3	753,00	3	753,00	3	753,00
Verlenging grafrecht	500	20	10.000,00	20	10.000,00	20	10.000,00
Totalen			**123.725,00**		**134.853,00**		**150.063,00**

[11] ER IS GEEN INDEXERING VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST.

Opgemerkt moet worden dat wat betreft de inkomsten door verlenging van grafrechten er een aanname is gedaan die moeilijk te onderbouwen is. Het op orde brengen van het beheersysteem, en vervolgens het aanschrijven van potentiële rechthebbenden, zal gaan uitwijzen hoeveel mensen er daadwerkelijk kiezen voor verlenging. Op basis daarvan kunnen er voor de toekomst ook betere prognoses worden gemaakt. Of de resultaten wat betreft aantallen overeenkomstig de prognose zal verlopen blijft onzeker. Vindt men de nieuwe tarieven wel of niet redelijk. Daarnaast is er weinig invloed op maatschappelijke trends.

Advies

Geadviseerd wordt om de conclusies uit de evaluatie te onderschrijven en deze, samen met de geadviseerde aanpassingen, voor te leggen aan de raad als uitgangspunt voor het beleid.

Geadviseerd wordt:

- Een goed functionerend beheersysteem heeft een spilfunctie in het kunnen uitvoeren van het beleid. Het beheersysteem wordt daarom zo spoedig mogelijk op orde gebracht. Onderdeel van een goed functionerend beheersysteem zijn digitale kaarten die gekoppeld zijn aan de administratieve gegevens. Hiermee optimaliseren we ons systeem en de dienstverlening aan de burger. Het is aan te bevelen dit aanvullend in te voeren en de raad te verzoeken de benodigde middelen ter beschikking te stellen.

- Voor het achterhalen en benaderen van ontbrekende rechthebbenden wordt aanbevolen gebruik te maken van externe expertise. Deze brengt naast algemene kennis van dergelijke processen vooral ook de specifieke communicatieve vaardigheden in die hierbij zo belangrijk zijn. Daarnaast is het zo dat dit dusdanig veel inzet vraagt dat het met de beschikbare fte's niet lukt. Aanvullend het advies hiervoor de raad te vragen dit financieel mogelijk te maken.

- Voor het structureel in stand houden van capaciteit zo snel als mogelijk te starten met procedures die dit mogelijk maken. Raadzaam is om met externe hulp een ruimingsprotocol op te stellen waarin de factor communicatie bijzondere aandacht krijgt.
  Voor het snel verkrijgen van extra capaciteit onderzoeken of inbreiding mogelijk is. Om te voorzien in voldoende urnen nissen op de begraafplaats van Winsum, deze op korte termijn uit te breiden. Voor beide de financiële middelen beschikbaar te stellen.

- De taakstelling uit de bezuinigingsmonitor, om de inkomsten uit begraafrechten met 50.000 euro te verhogen, te schappen. En de kosten van onderhoud van begraafplaatsen en graven waarvan geen inkomsten meer te genereren zijn uit de begraafplaatsexploitatie over te hevelen naar het onderhoud openbaar groen. Vervolgens de leges van rechten te berekenen op basis van overblijvende reële kosten. Voor de leges van de overige componenten tarieven op basis van kostprijsberekening te hanteren.

- De huidige groenkwaliteit te handhaven maar wel actief te zoeken naar mogelijkheden middels omvorming te komen tot kostenbesparing.
  Onderzoeken of volledig uitbesteden van onderhoud door een marktpartij voordeel oplevert.

- De voorgestelde maatregelen ten aanzien van leges en graftermijnen, in de vorm van een aangepaste legestabel, –verordening en beheerverordening, separaat ter goedkeuring aan de raad voor te leggen.
  Daarin in ieder geval de vanaf 2011 gevestigde grafrechten met terugwerkende kracht te wijzigen in grafrecht voor een periode van 30 jaar.

- Een egalisatiereserve in te stellen.

Financiële consequenties

Om het beleid te kunnen realiseren zijn, op basis van vrijblijvende offertes de volgende uitvoeringskosten geraamd:

- Administratieve ondersteuning €36.000,--. Het bedrag is gebaseerd op het aantal uitgegeven grafrechten vanaf 1950 waarvan geen rechthebbenden bekend zijn. Aangenomen wordt dat van eerder uitgegeven graven vrijwel geen respons is te verwachten. Op basis van de ervaringen uit het werkveld is vervolgens uitgegaan van een respons van maximaal 20%.

- Kartering t.b.v. digitaal kaartmateriaal: € 36.000. Dit biedt de nodige ondersteuning bij uitgifte en identificatie door koppeling van kaart en administratieve gegevens. Hiermee is het ook beter mogelijk via de website informatie te geven over begraafplaatsen.

- Ruimingsprotocol € 5.900.

Het totaal van de voor de uitvoering gevraagde incidentele middelen bedraagt € 78.000,--. In de kadernota 2015 hebben wij op blz. 22 bij de evaluatie van het begraafbeleid wel een bedrag genoemd van € 25.000,--, maar er is niet echt een besluitpunt hierover opgenomen. We beschouwen dit bedrag als nog niet beschikbaar gesteld. De totale incidentele kosten van dit voorstel bedragen € 78.000. Wij stellen u voor om deze incidentele lasten te dekken door een onttrekking aan de algemene reserve tot ditzelfde bedrag.
Hiernaast stellen wij voor om de opbrengst van de begraafrechten structureel met € 50.000 te verlagen. Voor de dekking van dit bedrag stellen wij u voor om dit bedrag jaarlijks in mindering te brengen op ons begrotingssaldo.

Communicatie

Communicatie is één van de punten die niet positief uit de evaluatie naar voren is gekomen. Dit onderdeel krijgt extra aandacht door de toegevoegde waarde van een ter zake deskundige partij. Dit is in het voorstel op verschillende momenten in het proces aan de orde: bij het benaderen van mogelijk rechthebbenden en het opstellen van een ruimingsprotocol.

Belangrijk aandachtspunt hierbij is de uitleg welke consequenties het niet verlengen van grafrecht heeft. Wanneer kan er wel, maar ook, wanneer kan er niet geruimd worden.

Bijlagen:

- Evaluatie begraafbeleid gemeente Winsum;